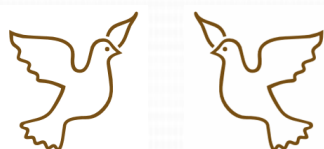

Tập thơ *Tổ Hữu*

Tuyển tập 17 bài thơ

December-2014
<http://isach.info>

Bài Ca Mùa Xuân 1961

Tôi viết bài thơ xuân
Nghìn chín trăm sáu một
Cành táo đầu hè rung rinh quả ngọt
Nắng soi sương giọt long lanh...
Rét nhiều nên ấm nắng hanh
Đắng cay lắm mới ngọt lành đó chẳng?
Giã từ năm cũ bâng khuâng
Đã nghe xuân mới lâng lâng lạ thường!
Chào xuân đẹp! Có gì vui đây
Hỡi em yêu? Mả má em đỏ đây
Như buổi đầu hò hẹn, say mê
Anh nắm tay em, sôi nổi, vụng về
Mà nói vậy: "Trái tim anh đỏ
Rất chân thật chia ba phần tươi đỏ:
Anh dành riêng cho Đảng phần nhiều
Phần cho thơ, và phần để em yêu..."
Em xấu hổ: "Thế cũng nhiều anh nhỉ!"

Rồi hai đứa hôn nhau, hai người đồng chí
Dắt nhau đi, cho đến sáng mai nay
Anh đón em về, xuân cũng đến trong tay!

Ôi tiếng hót vui say con chim chiến chiến
Trên đồng lúa chiêm xuân chao mình bay liệng
Xuân ơi xuân, vui tới mông mênh
Biển vui dâng sóng trắng đầu ghềnh
Thơ đã hát, mát trong lời chúc:

Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh
Tam Đảo, Ba Vì vui núi xuân xanh...
Chào 61! Đỉnh cao muôn trượng
Ta đứng đây, mắt nhìn bốn hướng
Trông lại nghìn xưa, trông tới mai sau
Trông Bắc trông Nam, trông cả địa cầu!

Trải qua một cuộc bể dâu
Câu thơ còn đọng nỗi đau nhân tình
Nỗi chìm kiếp sống lênh đênh
Tổ Như ơi, lệ chảy quanh thân Kiều!
Nghe hồn Nguyễn Trãi phiêu diêu

Tiếng gươm khua, tiếng thơ kêu xé lòng...
Ôi tiếng của cha ông thuở trước
Xin hát mừng non nước hôm nay:
Một vùng trời đất trong tay
Dấu chưa toàn vẹn, cũng bay cờ hồng!
Việt Nam, dân tộc anh hùng
Tay không mà đã thành công nên người!
Có gì đẹp trên đời hơn thế
Người yêu người sống để yêu nhau
Đảng cho ta trái tim giàu
Thẳng lưng mà bước, ngẩng đầu mà bay!

Đời vui đó, hôm nay mở cửa
Như dãy hàng bách hóa của ta
Hỡi những người yêu, hãy ghé mua hoa
Và đến đó, sắm ít quà lễ cưới:
Lựa Nam Định đẹp tươi mát rượi
Lựa Hàng Đào chải mái tóc xanh!
Ta còn nghèo, phố chật nhà gianh
Nhưng cũng đủ vài tranh treo Tết...

Đời vui đó, tiếng ca Đoàn kết
Ta nắm tay nhau xây lại đời ta
Ruộng lúa, đồng khoai, nương sắn, vườn cà
Chuồng lợn, bầy gà, đàn rau, ao cá
Dọn tí phân rơi, nhặt từng ngọn lá
Mỗi hòn than, mẩu sắn, cân ngô
Ta nâng niu gom góp dựng cơ đồ!

Ồ thích thật, bài thơ miền Bắc
Rất tự do nên tươi nhạc, tươi vần
Cả không gian như xích lại gần
Thời gian cũng quên tuần quên tháng.
Đời trẻ lại. Tất cả đều cách mạng!
Rũ sạch cô đơn, riêng lẻ, buồn cùng
Quê hương ta rộn rã cuộc vui chung
Người hợp tác nên lúa dày thêm đỏ.
Đường nở ngực. Những hàng dương liễu nhỏ
Đã lên xanh như tóc tuổi mười lăm
Xuân ơi Xuân, em mới đến dăm năm
Mà cuộc sống đã từng bừng ngày hội

Như hôm nay, giữa công trường đổ bụi
Những đoàn xe vận tải nối nhau đi
Hong Quảng, Lào Cai, Thái Nguyên, Việt Trì
Tên đất nước reo vui bao tiếng gọi...

Nào đi tới! Bác Hồ ta nói
Phút giao thừa, tiếng hát đêm xuân
Kể hoạch năm năm. Mời những đoàn quân
Mời những bàn chân, tiến lên phía trước.
Tắt cả dưới cờ, hát lên và bước!
Đi ta đi! Khai phá rừng hoang
Hỏi núi non cao, đâu sắt đâu vàng?
Hỏi biển khơi xa, đâu luồng cá chạy?
Sông Đà, sông Lô, sông Hồng, sông Chảy
Hỏi đâu thác nháy, cho điện quay chiều?
Hỏi những người trai, những cô gái yêu
Trên những đèo mây, những tầng núi đá
Hai bàn tay ta hãy làm tất cả!
Xuân đã đến rồi. Hỏi hã tương lai
Khỏi những nhà máy mới ban mai...

Tôi viết cho ai bài thơ 61?
Đêm đã khuya rồi, rét về tê buốt
Hà Nội rì rầm... Còi thổi ngoài ga
Một chuyến tàu chuyển bánh đi xa
Tiếng xình xịch, chạy dọc đường Nam Bộ...
Ôi đâu phải con tàu! Trái tim ta đỏ
Tiếng đập thình thình, muốn vỡ làm đôi!
Ta biết em rất khỏe, tim ơi
Không khóc đây. Nhưng sao mà nóng bỏng
Như lửa cháy trong lòng ta gió lộng?
Mấy hôm nay, như đứa nhớ nhà
Ta vẫn ơ hoài, rạo rức, vào ra
Nghe tiếng mõ và nghe tiếng súng
Miền Nam dậy, hò reo náo động!
Ba con tôi đã ngủ lâu rồi
Còn bao nhiêu chưa được ngủ trong nôi
Miền Bắc thiên đường của các con tôi!
Gà gáy sáng. Thơ ơi, mang cánh lửa
Hãy bay đi! Con chim kêu trước cửa

*Thêm một ngày xuân đến. Bình minh
Cành táo đầu hè quả ngọt rung rinh
Như hạnh phúc đơn sơ, ước mơ nhỏ nhỏ
Treo trước mắt của loài người ta đó:
Hòa bình*

âm no

Cho

Con người

Sung sướng

Tự do!

Bài Ca Quê Hương

20 năm dằng dặc xa quê
Nay mới về thăm mừng tái tê...
Mới được nghe giọng hồn diệu ngọt
"Huế giải phóng nhanh, mà anh lại muộn về!"
Ôi, cơ chi anh được về với Huế
Không đợi trưa nay, phượng nở với cờ
Về với phá Tam Giang, như con trích con chuồn dưới bể
Về với từng lá bến Juân, lợp nón bài thơ...
Cơ chi anh sớm được về bên nội
Hôn nôi đau tan nát Phù Lai
Như quê bạn Niệm Phò tro trụi
Đạn bom cày cả nương sắn, đồng khoai!
Cơ chi anh sớm được về bên ngoại
Giữ bờ tre, bên nước Thanh Lương
Thương các cậu, các dì chịu khảo tra, không nói
Đào hầm nuôi cán bộ tháng năm trường!
Quê hương ơi, sao mà đa diết thế
Giọng đo đưa... lòng Huế đó chăng?

Vì dù đèn tắt, đã có trăng
Khổ em thì em chịu, biết làm răng đặng chừ...
Câu hò xưa mỗi tương tư
Thiệt tha đôi lứa, mà như đôi miền!
Bây giờ, nước lớn, thuyền lên
Bắc Nam mình lại nối liền thịt da
Bây giờ, hết nỗi gần xa
Anh vào Hương Thủy, anh ra Phong Điền
Đường làng, lạ mấy cũng quen
Bước chân cứ nhớ, chẳng quên lối nào.
Ngày đi, lòng vẫn tự hào
Nay về, càng ngẩng đầu cao với trời.
Thừa Thiên, đẹp cảnh, đẹp người
Núi xanh khí phách, biển ngời sức xuân!
Núi này, Bạch Mã, Hải Vân
Mây đưa Anh Giải phóng quân lên đèo
Biển này, cửa Thuận sóng reo
Thanh thanh vành mũ tai bèo là em.
Hương Giang ơi, dòng sông êm

Quả tim ta, vẫn ngày đêm tự tình
Vẫn là duyên đó, quê anh
Gió mưa tan, lại trong lành mặt gương.
Bến nghèo, xưa chuyện đồ ngang
Nay cầu chồng Mỹ, xe sang dập dề
Tràng Tiền, biết mấy là yêu!
Tuổi thơ áo trắng, sớm chiều bướm bay.
Ngự Bình, thông lại xanh cây
Bên kia Vọng Cảnh, bên này Thiên Thai
Bức tranh non nước tuyệt vời
Bàn tay ta lại xây đời ta đây!
Hoàng cung, thôi đã rêu dày
Ngẩn ngơ thần tượng còn say thuở nào?
Tươi rồi, cuộc sống thanh tao
Bát cơm hén cũng ngọt ngào lòng ta.
Huế ơi, đẹp lắm quê nhà
Câu Nam ai hóa bài ca anh hùng
Ai đi qua đó miền Trung
Xin mời ghé lại, vui cùng Huế tôi!

Bài Ca Quê Hương

Kỷ niệm tháng 5-1975

Bà ơi!

Ai về thăm mẹ quê ta
Chiều nay có đưa con xa nhớ thăm...
Bà ơi có rét không bà!
Heo heo gió núi, lâm thâm mưa phùn
Bà ra ruộng cấy bà run
Chân lội dưới bùn, tay cấy mạ non
Mạ non bà cấy mấy đon
Ruột gan bà lại thương con mấy lần.
Mưa phùn ướt áo tứ thân
Mưa bao nhiêu hạt, thương bà bấy nhiêu!
Bà ơi, sớm sớm chiều chiều
Thương con, bà chờ lo nhiều bà nghe!
Con đi trăm núi ngàn khe
Chưa bằng muôn nỗi tái tê lòng bà
Con đi đánh giặc mười năm
Chưa bằng khó nhọc đời bà sáu mươi.
Con ra tiền tuyến xa xôi
Yêu bà yêu nước, cả đời mẹ hiền.

Bà ơi!

Nhớ thương con bà yên tâm nhé
Bà của con, mẹ Vệ quốc quân.
Con đi xa cũng như gần
Anh em đồng chí quây quần là con.
Bà yêu con, yêu luôn đồng chí
Bà quý con, bà quý anh em.
Bà ơi, liền khúc ruột mềm
Có con có mẹ, còn thêm đồng bào
Con đi mỗi bước gian lao
Xa bà nhưng lại có bao nhiêu bà!
Bao bà cụ từ tâm như mẹ
Yêu quý con như để con ra.
Cho con nào áo nào quà
Cho củi con sưởi, cho nhà con ngơi.
Con đi, con lớn lên rồi
Chỉ thương bà ở nhà ngồi nhớ con!
Nhớ con, bà nhé đừng buồn
Giặc tan, con lại sớm hôm cùng bà.
Mẹ già tóc bạc hoa râu

Bà ơi!

Trang 14

Bà ơi!

Chiều nay chắc cùng nghe thằm tiếng con...

1948

Bà Bủ

Bà bủ nằm ổ chuối khô
Bà bủ không ngủ bà lo bồi bồi...
Đêm nay tháng chạp mồng mười
Vài mươi bữa nữa Tết rồi hết năm.
Bà bủ không ngủ bà nằm
Bao giờ thằng út về thăm một kỳ
Từ ngày nó bước ra đi
Nó đi giải phóng đến khi nào về?
Bao giờ hết giặc về quê?
Đêm đêm bà bủ nằm mê khấn thầm...

Bà bủ không ngủ, bà nằm
Càng lo càng nghĩ, càng căm càng thù
Ngoài hiên gió núi ù ù
Mưa đêm mưa tự chiến khu mưa về...
Đêm nay bộ đội rừng khe
Mưa ướt đầm đề, gió buốt chân tay
Nó đi đánh giặc đêm nay

Bà Bủ

Bước run, bước ngã, bước lầy, bước trơn

Nhà còn ổ chuối lửa rơm

Nó đi đánh giấc đêm hôm sười gì?

Năm xưa cơm củ ngon chi

Năm nay cơm giẻ nhà thì vắng con!

Bà bủ gan ruột bồn chồn

Con gà đã gáy đầu thôn sáng rồi...

Bà Mã Hậu Giang

Trời Hậu Giang, tù và dậy rúc
Phèng la kêu, trống giục vang đồng
Đường quê đỏ rực cờ hồng
Giáo lê sáng đất, tầm vông nhọn trời
Zuyết một trận, quét đời nô lệ
Zuăng máu xương, phá bẻ xiềng gông!

Hỡi ôi! Việc chữa thành công
Hôm nay máu chảy đỏ đồng Hậu Giang
Giặc lòng, giặc đốt xóm làng
Xác xơ cây cỏ, tan hoang cửa nhà
Một vùng trắng bãi tha ma
Lặng im, không một tiếng gà gáy trưa
Có ai biết, ai ngờ trong đó
Còn chơ vơ một ổ lều con
Đạn bom qua, hãy sống còn
Núp sau lưng rộng một hòn đá to.
Có ai biết trong tro còn lửa

Một má già lần lửa không đi
Ở đây sóng gió bất kỳ
Mạ ơi, má ở làm chi một mình?
Rừng một dải U Minh tối sớm
Mạ lom khom đi lượm củi khô
Ngày đêm củi chắt bên lò
Ai hay má cắt củi khô làm gì?
Hay má lẫn quên vì tuổi tác
Hay má liều một thác cho yên?

Bỗng đâu một buổi mai lên
Trên đường quê ấy qua miền nghĩa quân
Một tán quý rần rần rộ rộ
Mắt mèo hoang, mũi chó, râu dê
Súng trường nhọn hoắt lưỡi lê
Khét nồng khí chết, tanh dề máu oan!
Chúng rảo bước. Lính quan nện gót
Mắt nhìn quanh lục mọt dạng người
Đồng không, lạnh vắng, im hơi
Chỉ đôi bóng qua ngang trời loáng qua

Ách là! Thằng quan ba dừng bước
Rút ống dòm, và ngược mắt nheo
Xa xa, sau lớp nhà xiêu
Một tia khói nhỏ ngoằn ngoèo bay lên...

Hắn khoái trá cười điên sảng sặc
Nhe hàm răng sáng quắc như gương
Vẫy tay lữ tử gươm gươm
Như bày chó đói chực chồm miếng ăn.
Rồi lặng lặng bước chân hùm sói
Tiến dần lên tia khói, vây quanh...

Mả già trong túp lều tranh
Ngồi bên bếp lửa, đun canh củi khô
Một mình má, một nồi to
Com vừa chín tới, vùi tro, má cười...

Chết! Có tiếng gì rơi sột soạt?
Mả già run, trán toát mồ hôi
Chạy đâu? Thôi chết, chết rồi!
Gót giày đâu đã đập rơi liếp mảnh.

Một thằng cướp, mắt xanh mũi lõ
Độc gươm dài tuốt vỏ cầm tay
Rung rinh bậc cửa tre gầy
Nghênh ngang một ông chân đầy lỏi đi!

Hắn rướn cổ, giương mi, tròn mắt
Như hổ mang chọt bắt được mồi
Trùng trùng trông ngược trông xuôi
Trông vào bếp lửa: Một nồi cơm to.
Hắn rống hét: "Con bò cái chết!
Một mình mày ăn hết này sao?
Đừng hòng che được mắt tao
Khai mau, du kích ra vào nơi đâu?
Khai mau, tao chém mất đầu!"

Mả già lẩy bẩy như tàu chuối khô
Mả ngã xuống bên lò bếp đỏ
Thằng giặc kia đứng ngơ trùng trùng
Mả già nhắm mắt, rưng rưng
"Các con ơi! ở trong rừng U Minh
Mả có chết, một mình má chết

Cho các con trừ hết quân Tây!"

Thằng kia bỗng giậm gót giày

Đạp lên đầu má: "Mẹ mày, nói không?"

Lưỡi gươm lạnh toát kẻ hông

"Các con ơi! Mả quyết không khai nào!"

Sức đâu như ngọn sóng trào

Mả già đứng dậy, ngó vào thằng Tây

Mả hét lớn: "Tụi bay đồ chó!"

Cướp nước tao, cắt cổ dân tao!

Tao già không sức cầm đao

Giết bay, có các con tao trăm vùng!

Con tao, gan dạ anh hùng

Như rừng đước mạnh, như rừng chàm thơm!

Thân tao chết, dạ chẳng sờn!"

Thương ôi! Lời má lưỡi gươm cắt rồi!

Một dòng máu đỏ lên trời

Mả ơi, con đã nghe lời má kêu!

Nước non muôn quý ngàn yêu

Còn in bóng má sớm chiều Hậu Giang.

Bà Mã Hậu Giang

Đầu năm 1941

Con Cá, Chột Nưa

Năm sáu ngày mệt xỉu
Thuốc làm khuây mấy điều
Vài ba hộp nước trong
Suy nghĩ chuyện bao đồng
Vẫn không ngoài chuyện đời.

Đầu sần canh bốc khói
Chén cá nức mùi thơm
Lên họa với mùi cơm
Sao mà như cảm dỗ!

Muốn ngủ mà không ngủ
Cái bụng cứ nằn nì:
“Ăn đi thôi, ăn đi!
Chết làm chi cho khổ!”

Nghe hẩn thẩn quyền rũ
Tôi đỏ mặt bừng tai:
“Im đi cái giọng mày

Tao thà cam chịu chết!”

Hắn nằm im đỡ mệt

Rồi tha thiết van lơn:

“Đời mới hai mươi xuân

Chết làm chi cho khổ!”

Hắn nói to nói nhỏ

Kể lể chuyện đê hèn

Tôi vẫn cứ nằm yên

Hắn liền thay chiến thuật:

“Thôi thì thôi cứ vật

Nhưng phải ráng cầm hơi

Theo với bạn với đời

Cho đến ngày kết quả.

Ăn đi vài con cá

Năm bảy cái chột nưa

Có ai biết ai ngờ?

Thế vẫn tròn danh dự

Không can chi mà sợ

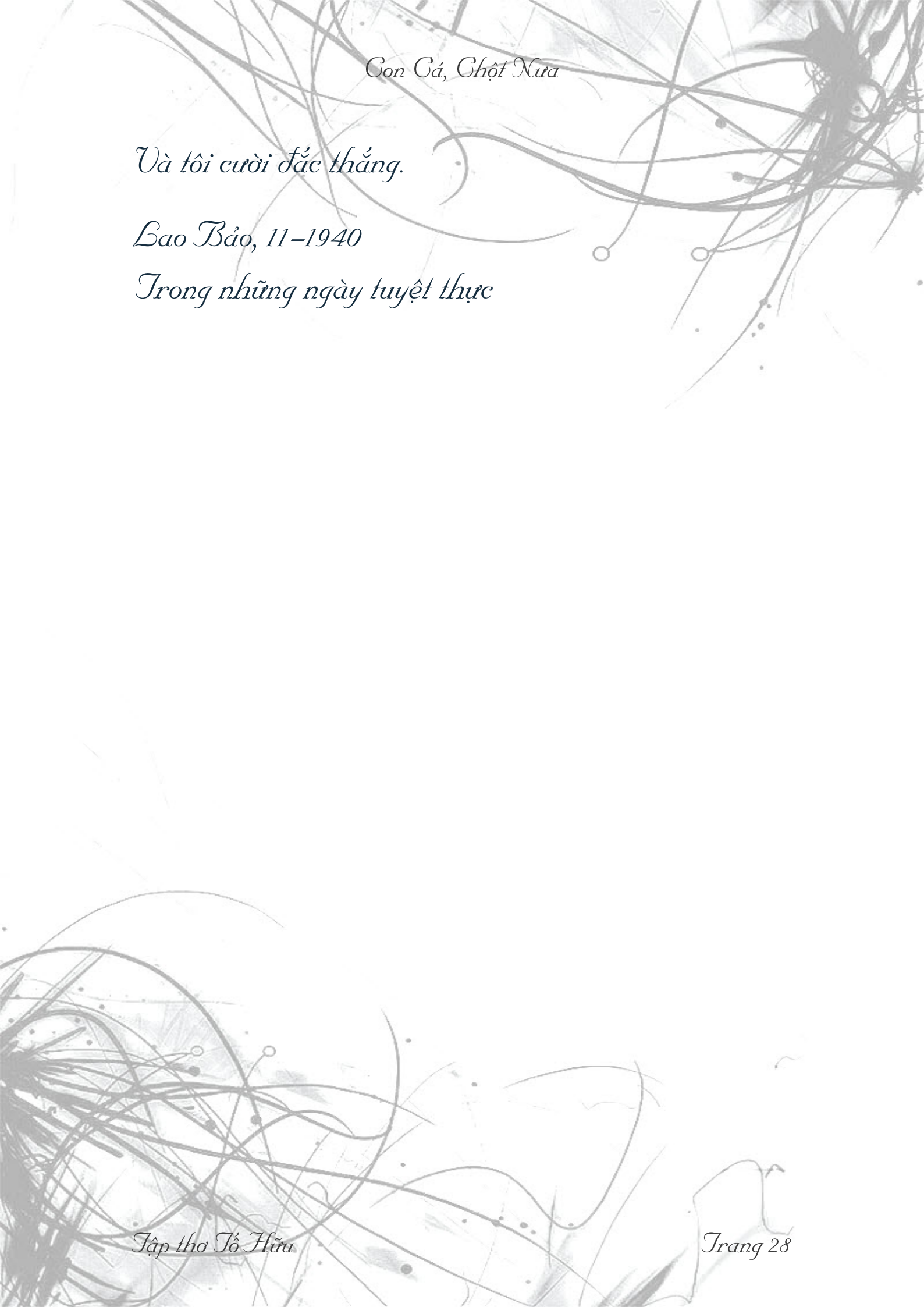
*Có hôi miệng hôi mồm
Còn có nước khi hôn
Uống vô là sạch hết!”*

*Lần này tôi thú thiệt:
Lời hẫu cũng hay hay
Lí sự cũng đủ đầy
Nghe ra chừng phải quá!
Ăn đi vài con cá
Năm bảy cái chột nưa
Có ai biết, ai ngờ
Thế vẫn tròn danh dự!*

*Nhưng mà tôi lưỡng lự
Suy nghĩ rồi lắc đầu
Đành không ai biết đâu
Vẫn không làm thế được!
Từ khi chân dần bước
Trên con đường đấu tranh
Tôi sẵn có trong mình
Đôi mắt thần: chủ nghĩa*

*Đã đứng trong đoàn thể
Bên vực lợi quyền chung
Sống chết có nhau cùng
Không được xa hàng ngũ
Không thể gì quyền rũ
Mua bán được lương tâm
Danh dự của riêng thân
Là của chung đồng chí
Phải giữ gìn tử mĩ
Như tròng mắt con người
Đến cạn máu tàn hơi
Không xa rời kỷ luật
Phải trái lòng chân thật
Không một nét quanh co
Không một bóng lơ mờ
Không một nhãn ám muội!*

*Bụng nghe, chừng biết tội
Từ đó hết năn nì
Không dám thở than chi*

Con Cá, Chột Nứa

Và tôi cười đắc thắng.

Lao Bảo, 11-1940

Trong những ngày tuyết thực

Emily, Con...

Ê mi-ly, con đi cùng cha
Sau khôn lớn con thuộc đường, khỏi lạc...

- Đi đâu cha?

- Ra bờ sông Pô-tô-mác

- Xem gì cha?

Không con ơi, chỉ có Lầu ngũ giác.

Ôi con tôi, đôi mắt tròn xoe

Ôi con tôi, mái tóc vàng hoe

Đừng có hỏi cha nhiều con nhé!

Cha bế con đi, tối con về với mẹ...

<div class="poem_note">

* Emily là con gái út của Norman Morrison. Yêu con tha thiết, ngày 2-11-1965, anh Morrison đã bế Emily (khi đó (18 tháng) tuổi) từ nhà đến Lầu Năm Góc. Nhìn con lần cuối, anh tự châm lửa tự thiêu mình để phản đối cuộc chiến tranh xâm lược của nhà cầm quyền Mỹ ở Việt Nam

</div>

Oa-sinh-ton

Buổi hoàng hôn

Ôi những linh hồn

Còn, mất

Hãy cháy lên, cháy lên Sự thật!

Giôn-xơn!

Tội ác bay chồng chất

Cả nhân loại căm hờn

Con quý vàng trên mặt đất.

Mày không thể mượn nước son

Của Thiên Chúa, và màu vàng của Phật!

Mác Na-ma-ra

Mày trốn đâu? Giữa bãi tha ma

Của toà nhà năm góc

Mỗi góc, một châu.

Mày vẫn chui đầu
Trong lửa nóng
Như đà điểu rúc đầu trong cát bỏng.

Hãy nhìn đây!
Nhìn ta phút này!
Ôi không chỉ là ta với con gái nhỏ trong tay
Ta là Hôm nay
Và con ta, Ê-mi-ly ơi, con là mãi mãi!
Ta đứng đây,
Với trái tim vĩ đại
Của trăm triệu con người
Nước Mỹ.
Để đột sáng đến chân trời
Một ngọn đèn
Công lý.

Hỡi tất cả chúng bay, một bầy ma quỷ
Nhân danh ai?

Emily, Con...

Bay mang những B 52

Những na-pan, hơi độc

Từ toà Bạch Ốc

Từ đảo Guy-am

Đến Việt Nam

Để ám sát hoà bình và tự do dân tộc

Để đốt những nhà thương, trường học

Giết những con người chỉ biết yêu thương

Giết những trẻ em chỉ biết đi trường

Giết những đồng xanh bốn mùa hoa lá

Và giết cả những dòng sông của thơ ca nhạc hoạ!

*
*

Nhân danh ai?

*Bay chôn tuổi thanh xuân của chúng ta trong những
quan tài*

Ồi những người con trai khoẻ đẹp

Có thể biến thiên nhiên thành điện, thép

Cho con người hạnh phúc hôm nay!

*
*

Emily, Con...

Trang 32

Nhân danh ai?

Bay đưa ta đến những rừng dày

Những hồ chông, những đồng lầy kháng chiến

Những làng phố đã trở nên pháo đài ẩn hiện

Những ngày đêm đất chuyển trời rung...

Ôi Việt Nam, xứ sở lạ lùng

Đến em thơ cũng hoá thành anh hùng

Đến ông đại cũng luyện thành chiến sĩ

Và hoa trái cũng biến thành vũ khí!

Hãy chết đi, chết đi

Tất cả chúng bay, một bầy ma quỷ!

Và xin nghe, nước Mỹ ta ơi!

Tiếng thương đau, tiếng căm giận đời đời

Gủa một người con. Của một con người thế kỷ

Ê-mi-ly, con ơi!

Trời sắp tối rồi...

Cha không bế con về được nữa!

Emily, Con...

Khi đã sáng bùng lên ngọn lửa

Đêm nay mẹ đến tìm con

Con sẽ ôm lấy mẹ mà hôn

Cho cha nhé

Và con sẽ nói giùm với mẹ:

Cha đi vui, xin mẹ đừng buồn!

Oa-sinh-ton

Buổi hoàng hôn

Còn mắt?

Đã đến phút lòng ta sáng nhất

Ta đốt thân ta

Cho ngọn lửa chói lòe

Sự thật.....

Em Oi... Ba Lan

Em ơi, Ba Lan mùa tuyết tan
Đường bạch dương sương trắng nắng ngàn
Anh đi, nghe tiếng người xưa vọng
Một giọng thơ ngâm, một giọng đàn
Có phải Sô-panh tình chưa chan
Nâng đàn ca, cô gái Ba Lan
Có phải A-đam hồn vĩ đại
Bay trên đầu thế kỷ nhân gian...
Em đi cùng anh lên thành xưa
Vác-xa-va ấm nắng ban trưa
Nét vàng lịch sử vừa tươi lại
Trong cuộc hồi sinh, tạnh gió mưa
Hãy nghe em từng viên đá lát
Những con đường, tiếng hát đau thương
Ba Lan, Ba Lan
Thịt da đã bao lần tan nát
Nước mắt, tim về vọng cổ hương
Hãy nghe em từng viên ngói đỏ

Những mái nhà phố cũ hồi xuân
Máu đã quyện, em ơi, trong đó
Máu Ba Lan và máu Hồng quân!
Ôi máu đọng mười lăm năm trước
Bốn triệu hồn kêu Nước trong đêm
Em ơi em, làm sao quên được
Ốt-sơ-ven-xim, ốt-sơ-ven-xim!
Nhớ nghe em, những đôi giày nhỏ
Tưởng còn đi chập chững chân son
Những mái tóc vàng tơ đóng bó
Dệt thành chăn rợn bóng oan hồn!
Anh đã đến quê em Cra-cốp
Như quê anh lộng lẫy cung đền
Hồng quân cứu Va-ven xinh đẹp
Như Thạch Sanh đánh ó cứu nàng tiên...
Anh đã đến quê em Ban-tích
Sóng ngời xanh, ngọc bích biển khơi
Đã xóa sạch những ngày Đắng-dịch
Máu Ba Lan trong trắng đỏ tươi

Khắp quê em, mùa xuân đến rồi
– Dù đêm qua chút tuyết còn rơi
– Hối người chị bên đường quét tuyết
Xuân đến rồi, nắng đỏ trên môi.
Nắng trên cao cần trục xây nhà
Nắng lưng tàu phấp phới đi xa
Nắng đỏ ngực anh, người thủy thủ
Đẹp như lò Nô-va Hu-ta
Khắp quê em, mùa xuân mang tên
Những người con đẹp của trăm miền
Hôm nay gọi nhau về Đại hội
Mở thêm đường, đi lên, đi lên
Mùa xuân đó, quê em ấm áp
Chân người đi, vào cuộc đời chung
Ngựa đang kéo đồng lên hợp tác
Đường ta đi tập nập vô cùng!

Hãy Nhớ Bầy Lời Tôi

Có những phút làm nên lịch sử
Có cái chết hóa thành bất tử
Có những lời hơn mọi bài ca
Có con người như chân lý sinh ra.

Nguyễn Văn Trỗi!

Anh đã chết rồi

Anh còn sống mãi

Chết như sống, anh hùng, vĩ đại.

Hỡi người Anh, đã khép chặt đôi môi

Tiếng anh hô: Hãy nhớ lấy lời tôi!

Đang vang dội. Và ánh đôi mắt sáng

Của Anh đã chói ngời trên báo Đảng

Nghìn năm sau sẽ nhớ lại hôm qua

Một sáng mùa thu, giữa khóm Chí Hòa

Anh đi giữa hai tên gác ngục

Và sau chúng, một người linh mục.

Anh bước lên, nhức nhói chân đau,

Dáng hiên ngang vẫn ngẩng cao đầu
Quần áo trắng một màu thanh khiết
Thây gầy yếu mạnh hơn cái chết.
Bày giết thuê và lũ viết thuê
Hai hàng đen, súng cầm lưỡi lê
Anh bước tới, mắt nhìn, bình thản
Như chính Anh là người xử án.
Cỏ trong vườn mát dưới chân Anh
Đời vẫn tươi màu lá rau xanh
Đây miếng đất của Anh đòi giải phóng
Đây máu thịt của Anh đòi cuộc sống.
Anh thét to: "Ta có tội gì đây?"
Chúng trói Anh vào cọc, mấy vòng dây
Mười họng súng. Một băng đen bịt mắt.
Anh thét lớn: "Chính Mỹ kia là giặc!"
Và tay Anh giật phắt mảnh băng đen
Anh muốn thiêu, bằng mắt, lũ đê hèn
Với cái chết, Anh muốn nhìn giáp mặt
Như ngọn lửa không bao giờ dập tắt!

*Chúng run lên, xông trời chặt Anh hơn
Đôi môi Anh đã khô cháy căm hờn:
Phải chiến đấu không sợ gì súng đạn!
Lệnh: Hàng đầu quỳ xuống! Một giây thôi
Anh thét lên: Hãy nhớ lấy lời tôi:
Đả đảo đế quốc Mỹ!
Đả đảo Nguyễn Khánh!
Hồ Chí Minh muôn năm!
Hồ Chí Minh muôn năm!
Hồ Chí Minh muôn năm!
Phút giây thiêng, Anh gọi Bác ba lần!
Súng đã nổ, mười viên đạn Mỹ
Anh gục xuống. Không. Anh thắng đây
Anh hãy còn hô: Việt Nam muôn năm!
Máu tim Anh nhuộm đỏ đất Anh nằm.
Mắt đã nhắm, không một lời rên rỉ,
Anh chết vậy, như thiên thần yên nghỉ.
Chẳng cần đâu, cây thánh giá sắt tây
Của tay người linh mục ném bên thây!*

Hãy Nhớ Lấy Lời Tôi

*Anh đã chết, Anh Trỗi ơi, có biết
Máu kêu máu, ở trên đời, tha thiết!
Du kích quân Ca-ra-cát đã vì Anh
Bắt một tên giặc Mỹ giữa đô thành.
Anh đã chết. Anh chẳng còn thấy nữa
Lửa kêu lửa, giữa miền Nam rục rục
Như trái tim Anh, ôi lửa nào bằng!
Phút cuối cùng, chói lọi khỏi sao băng...
Hãy nhớ lấy lời tôi!*

Nguyễn Văn Trỗi

Lời Anh dặn, chúng tôi xin nhớ:

Hãy sống chết quang vinh

Trước kẻ thù không sợ

Vì Tổ quốc hi sinh

Như đời Anh, người thợ.

23-10-1964

Khi Con Tu Hú

*Khi con tu hú gọi bầu
Lúa chiêm đang chín trái cây ngọt dần
Vườn râm dậy tiếng ve ngân
Bắp rây vàng hạt đầy sân nắng đào
Trời xanh càng rộng càng cao*

*Đôi con diều sáo lộn nhào từng không...
Ta nghe hè dậy bên lòng
Mà chân muốn đạp tan phòng hè ôi
Ngột làm sao chết mất thôi
Con chim tu hú ngoài trời cứ kêu...*

Huế, tháng 7 – 1939

Lão Đầy Tổ

Gánh nước, cuốc vườn cau
Đất bụi lấm đầy đầu
Mà chủ còn hắt hủi!

Như cái kiếp ăn mày
Ngồi ăn trong góc xó
Buồn thiu như con chó
Áo rách chẳng ai may
Quần rách gió tuốt cả!
Lạnh thì nằm chòng queo
Tơ trụi như con mèo
Không có vài tấm rá!"

Tôi riết chặt bàn tay
Của lão: "Bao nhiêu nỗi
Đau buồn và tức tối
Sẽ tan biến ngày mai...
Ông đã nghe ai nói

Có một xứ mệnh mông
Nửa tây và nửa đông
Mạnh giàu riêng một cõi?

Nơi không vua, không quan
Không hạng người ô uế
Không hạng người nô lệ
Sống đau xót, làm than.

Nơi tiêu diệt lòng tham
Không riêng ai của cải
Hàng triệu người thân ái
Cùng chung sức nhau làm

Để cùng nhau vui sướng
Ai già nua tật nguyên
Thì cứ việc ngồi yên
Đã sẵn tiền nuôi dưỡng”.

Lão ngo ngác nhìn tôi.
Rồi rít: “Ồ hay nhỉ!
Ai già nua được nghỉ

Cũng no âm trọn đời?

Ai cũng có nhà cửa

Cũng sung sướng bằng nhau?

Đã không ai đề đầu

Làm chi có đầy tở?

Cậu bảo: Cũng không xa?

- Nước Nga?

- Ở nước ấy”.

Và há mồm khoan khoái

Lão ngồi mơ nước Nga...

Lạ Chưa?

Lạ chưa vẫn ở bên em
Mà anh cứ nhớ; cứ thèm gần hơn!
Cứ lo em giận em hờn
Mãi mê anh để cô đơn em buồn ...
Cơ chi chấp được đôi hôn
Như chim đôi cánh lượn hôn mây trời
Cơ chi đi suốt đường đời
Như hình với bóng sóng đôi tháng ngày!
Em cười anh cũng vui lây
Anh đau, em lại lệ cay, xót thâm
Qua bao xao động, thăng trầm
Tâm ca được mấy tri âm không lời?
Tình yêu là thể em ơi!
Hai người mà hóa một người, trăm năm ...

Mẹ Suốt

Lặng nghe mẹ kể ngày xưa
Chang chang còn cát nắng trưa Quảng Bình

Mẹ rằng: Quê mẹ Bảo Ninh
Mênh mông sông biển, lênh đênh mạn thuyền
Sớm chiều, nước xuống triều lên
Cực thân từ thuở mới lên chín mười

Lớn đi ở bốn cửa người
Mười hai năm lẻ, một thời xuân qua
Lấy chồng, cũng khổ con ra
Tám lần đẻ, mấy lần sa, tội tình!

Nghĩ mà thương mẹ cha sinh
Thương chồng con lại thương mình xót xa
Bây chừ sông nước về ta
Đi khơi đi lộng, thuyền ra thuyền vào
Bây giờ biển rộng trời cao
Cá tôm cũng sướng, lòng nào chẳng xuân!

Ông nhà theo bạn "xuất quân"
Tui nay cũng được vô chân "săn sàng"
Một tay lái chiếc đồ ngang
Bến sông Nhật Lệ, quân sang đêm ngày
Sợ chi sóng gió tàu bay
Tây kia mình đã thắng, Mỹ này ta chẳng thua!

Kể chi tuổi tác già nua
Chồng chèo xin cử thi đua đến cùng!
Ngẩng đầu, mái tóc mẹ rung
Gió lay như sóng biển tung, trắng bờ...

Gan chi gan rửa, mẹ nờ?
Mẹ rằng: Cứu nước mình chờ chi ai?
Chẳng bằng con gái, con trai
Sáu mươi còn một chút tài đồ đưa
Tàu bay hấn bắn sớm trưa
Thì tui cử việc sớm trưa đưa đồ...
Ghé tai mẹ, hỏi tò mò:
Có rằng ông cũng ưng cho mẹ chèo?

Mẹ cười: Nói cứng, phải xiêu

Ra khơi ông còn dám, tui chẳng liều bằng ông!

Nghe ra, ông cũng vui lòng

Tui đi, còn chạy ra sông dạn dò:

"Coi chừng sóng lớn, gió to

Màn xanh đây mụ, đắp cho kín mình!"

Vui sao, câu chuyện ớn tình

Nắng trưa còn cát Quảng Bình cũng say...

Ta Đi Tới

Ta đi giữa ban ngày
Trên đường cái, ung dung ta bước.
Đường ta rộng thênh thang tám thước
Đường Bắc Sơn, Đình Cả, Thái Nguyên
Đường qua Tây Bắc, đường lên Điện Biên
Đường cách mạng, dài theo kháng chiến...

Đến hôm nay đường xuôi về biển
Mới tinh khôi màu đất đỏ tươi
Đẹp vô cùng, Tổ quốc ta ơi!
Ai về với quê hương ta tha thiết
Sông Hương, Bến Hải, Cửa Tùng...

Ai vô đó, với đồng bào, đồng chí
Nói với Nửa – Việt Nam yêu quý
Rằng: nước ta là của chúng ta
Nước Việt Nam dân chủ cộng hòa!
Chúng ta, con một cha, nhà một nóc
Thịt với xương, tim óc dính liền.

Dù ai nói ngả nói nghiêng
Lòng ta vẫn vững như kiềng ba chân.
Dù ai rào giậu ngăn sân
Lòng ta vẫn giữ là dân Cụ Hồ!
Ta đã lớn lên rồi trong khói lửa
Chúng nó chẳng còn mong được nữa
Chặn bàn chân một dân tộc anh hùng.
Những bàn chân từ than bụi, đầy bùn
Đã bước dưới mặt trời cách mạng.
Những bàn chân của Hóc Môn, Ba Tơ, Cao Lạng
Lừng lẫy Điện Biên, chấn động địa cầu
Những bàn chân đã vùng dậy đập đầu
Lũ chúa đất xuống bùn đen vạn kiếp!

Ta đi tôi, trên đường ta bước tiếp,
Rắn như thép, vững như đồng.
Đội ngũ ta trùng trùng điệp điệp
Cao như núi, dài như sông
Chí ta lớn như biển Đông trước mặt!
Ta đi tôi, không thể gì chia cắt

Mục Nam Quan đến bãi Cà Mau

Trời ta chỉ một trên đầu

Bắc Nam liền một biển.

Lòng ta không giới tuyến

Lòng ta chung một Cự Hồ

Lòng ta chung một Thủ đô

Lòng ta chung một cơ đồ Việt Nam!

8-1955

Tiếng Ru

Con ong làm mật yêu hoa
Con cá bơi yêu nước, con chim ca yêu trời
Con người muốn sống con ơi
Phải yêu đồng chí, yêu người anh em.

Một ngôi sao chẳng sáng đêm
Một thân lúa chín chẳng nên mùa vàng.
Một người, đâu phải nhân gian?
Sống chẳng, một đồng lửa tàn mà thôi!

Núi cao bởi có đất bồi
Núi chề đất thấp núi ngời ở đâu?
Muôn dòng sông đổ biển sâu
Biển chề sông nhỏ, biển đâu nước còn?

Tre già yêu lấy măng non
Chắt chiu như mẹ yêu con tháng ngày
Mai sau con lớn hơn thầy
Các con ôm cả hai tay đất tròn.

Tiếng Ru

Từ Ấy

Từ ấy trong tôi bừng nắng hạ
Mặt trời chân lý chói qua tim
Hồn tôi là một vườn hoa lá
Rất đậm hương và rộn tiếng chim...
Tôi buộc lòng tôi với mọi người
Để tình trang trải với trăm nơi
Để hồn tôi với bao hồn khổ
Gần gũi nhau thêm mạnh khối đời.
Tôi đã là con của vạn nhà
Là em của vạn kiếp phôi pha
Là anh của vạn đầu em nhỏ
Không áo cơm, cù bắt cù bơ...

Việt Nam Máu Và Hoa

Khao khát trăm năm, mãi đợi chờ
Hôm nay vui đến, ngỡ trong mơ
Một trời êm ả, xanh không tưởng
Một đất bình yên giấc trẻ thơ
Đây cuộc hồi sinh, buổi hóa thân
Mùa đông thể kỷ chuyển sang xuân
Ôi Việt Nam! Từ trong biển máu
Người vươn lên, như một thiên thần!
Thế này chăng? Thuở xưa hoang dã
Chàng Sơn Tinh thắng giặc Thủy Tinh
Càng dâng nước, càng cao ngọn núi
Chân Trường Sơn đập sóng Thái Bình.
Chúng muốn đốt ta thành tro bụi
Ta hóa vàng nhân phẩm, lương tâm
Chúng muốn ta bán mình ô nhục
Ta làm sen thơm ngát giữa đầm.
Ta sẵn sàng xé trái tim ta
Cho Tổ quốc, và cho Tất cả

Lá cờ này là máu là da
Của ta, của con người, vô giá.
Trắng khăn tang, em chẳng khóc đau
Hồi em gái mất cha mất mẹ
Nước mắt rơi, làm nhòa mặt quân thù
Em phải bắn, trúng đầu giặc Mỹ.
Tình thương lớn, mạnh hơn lửa thép
Trận địa đây xây giữa lòng người
Dấu mưa nắng, trái đất tròn vẫn đẹp
Đời yêu ta, ta phải thắng cho Đời.
Cút sạch đi, bầy sói hôi tanh!
Đã đến buổi cuối cùng phán quyết:
Trả về ta, đất rộng trời xanh
Cho bay, những hồ bom làm huyết.
Lịch sử muốn bay cúi đầu tội lỗi
Dưới gươm thiêng hùng khí Thủ đô
Cả bốn biển hoan hô Hà Nội
Pháo đài bay rụng đỏ mặt hồ.
Ngọc Hà em! Lộng lẫy hoa tươi

*Xin thơm khắp miền Nam, miền Bắc
Chắc Bác Hồ vui, xin kính dâng Người
Và tặng cả anh em cùng ta đánh giặc.
Không nỗi đau nào riêng của ai
Của chung nhân loại, chiến công này,
Việt Nam ơi, máu và hoa ấy
Có đủ mai sau, thắm những ngày?
Chưa dễ lành đâu, những vết thương
Nửa mình còn nhức, hỡi quê hương!
Song mùa vui đã mang xuân tới
Đã tắt hôm nay lửa chiến trường.
Rừng núi đã xanh màu giải phóng
Hãy trào lên, ời sóng Cửu Long
Quét phẳng những rác bùn ử động
Những thép gai ngăn mặt, cắt lòng.
Ta lại về ta, những đứa con
Máu hòa trong máu, đỏ như son.
Sài Gòn ơi, Huế ơi! Xin đợi
Tái hợp, huy hoàng, cả Nước non!*

Việt Nam Máu Và Hoa

Xuân 1973